

NOSITEL
NOBELOVEJ CENY
ZA LITERATÚRU

PETER HANDKE

////////////////////

**KRÁTKY LIST
NA DLHÚ ROZLÚČKU**

TATRAN

PETER HANDKE

***KRÁTKY LIST
NA DLHÚ ROZLÚČKU***

TATRAN

Z nemeckého originálu Peter Handke: Der kurze Brief
zum langen Abschied,

ktorý vyšiel vo vydavateľstve Suhrkamp Verlag,
Frankfurt am Main 1972,
preložila Eva Mládeková.

Vyšlo vo Vydavateľstva TATRAN, Bratislava 2020
ako 5244. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a väzbu navrhol Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Katarína Jusková

Jazyková redaktorka Marta Bábiková

Technická redaktorka Eva Zdražilová

Sadzba RS servis, Bratislava

Vytlačili Těšínské papírny s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved by and controlled through Suhrkamp
Verlag Berlin.

Copyright © Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1972

Translation © Eva Mládeková 2020

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2020

ISBN 978-80-222-1104-8

1.

KRÁTKY LIST

Raz, keď za teplého, ale zamračeného rána vyšla pred bránu, Iffland povedal, že je vhodné počasie na odchod – a naozaj bolo ako stvorené na odchod, nebo sa rozkladalo tesne nad zemou, predmety navôkol potemneli a iba cesta, po ktorej chceli putovať, vábila ich pozornosť.

Karl Philipp Moritz, Anton Reiser

JEFFERSON STREET JE TICHÁ ULICA V PROVIDENCE. VINIE SA okolo obchodných štvrtí a na juhu mesta, kde sa medzičasom volá Norwich Street, ústi do výpadovky na New York. Tu i tam sa Jefferson Street rozširuje do malých námestí, kde rastú buky a javory. Na jednom z nich, na Wayland Square, je väčšia budova v štýle anglických vidieckych domov, hotel WAYLAND MANOR. Keď som tam prišiel koncom apríla, vrátnik vybral z priehradky zarovno s kľúčom list a oboje mi odovzdal. Ešte pred otvoreným výťahom, kde už čakal liftboy, som roztrhol obálku, ostatne, ani nebola zalepená. Krátky text znel: „Som v New Yorku. Prosím, nehladaj ma, nebolo by dobre, keby si ma našiel.“

Pokiaľ si spomínam, som ako stvorený na hrôzu a strach. Keď ma pred americkými bombardérmi vtiahli do akéhosi domu, vonku na dvore slnko ticho osvetľovalo porozhadzované polená. Na bočnom schodišti pri vchode žiarili kvapky krvi – koncom týždňa tam zabíjali zajace. Raz za hrôzstrašného súmraku, noc bola ešte ďaleko, som sa potkýnal pozdlž pochmúrneho lesa, smiešne som klátil rukami a na okraji lesa sa v kôre jagali lišajníky. Zastal som, občas niečo zakričal, žalostne a hanblivo ticho, a vzápätí som zreval z hĺbky duše, keď hrôza prekonala hanbu, volal som milo-

vaného človeka, ktorý ráno odišiel do lesa a ešte sa nevrátil. A opäť sa mihali v lúčoch slnka, na múroch domu mäkké pierka vyplašených kurčiat.

Vošiel som do výťahu, a keď mi starý černocho povedal, aby som dával pozor, kde stúpam, potkol som sa o zvýšené podlažie kabíny. Černocho pohybom ruky zavrel výťah a zatiahol mreže, potom ho pákou uviedol do pohybu.

Vedľa osobného výťahu musel byť nákladný výťah, pretože kým sme vystupovali, sprevádzal nás aj cvengot šálok naukladaných na seba a neutíchol za celej jazdy. Odvrátil som pohľad od listu a pozoroval liftboya, ktorý stál so sklonenou hlavou v tmavom kúte pri páke a ani na mňa nepozrel. V tmavomodrej uniforme svietila len jeho biela košeľa... Náhle som si bol istý – stáva sa mi to často, keď som s ľuďmi v jednej miestnosti a dlhší čas nikto neprehovorí –, že černocho v najbližšom okamihu zošalie a vrhne sa na mňa. Z kabáta som vytiahol noviny, kúpil som ich ešte ráno pred odchodom v Bostone, a ukazujúc na nadpis, pokúsil som sa objasniť liftboyovi, že po súčasnom prehodnotení niektorých európskych mien v porovnaní s dolárom mi nezostáva iné, ako všetky vymenené peniaze minúť na ceste, lebo pri spätnej výmene v Európe by som dostal omnoho menej. Liftboy namiesto odpovede ukázal na kopu novín pod lavicou, navrchu boli mince utržené za predané kusy, a kývol rukou: výtlacky *Providence Tribune* pod lavicou mali tie isté nadpisy ako môj exemplár *Boston Globe*.

Odľahlo mi, keď černocho so mnou súhlasil, a začal som loviť vo vrecku nohavíc papierový peniaz, ktorý mu podstrčím, len čo v izbe zloží kufor. Vtedy sa mi neprezieravo zjavila v ruke desaťdolarová bankovka. Preložil som si ju

do druhej ruky a hmatkal po jednodolárovke; nechcel som vytiahnuť z vrecka celý zväzok peňazí. Nahmatal som bankovku a rovno som ju podal liftboyovi. Bola to päťdolárovka a černochoch ju hneď zovrel v pästi. „Zase som tu, a ešte nie dosť dlho,“ povedal som nahlas, keď som osamel. V kabáte som zašiel do kúpeľne a zahľadel sa skôr na zrkadlo ako na seba. Vzápätí som zbadal niekoľko vlasov vzadu na kabáte a prehodil som: „V autobuse mi zrejme vypadali vlasy.“ Prekvapený som si sadol na okraj vane, pretože po prvýkrát, odkedy nie som dieťa, som sa zhováral sám so sebou. Dieťa hovorí nahlas, aby si vyčarilo spoločnosť, ale tu, kde som chcel byť divákom, a nie účastníkom, bol pre mňa rozhovor so sebou samým nepochopiteľný; zachechtal som sa a v návale náhlejšej samopašnosti som sa udrél päťou do hlavy, takmer som skĺzol do vane.

Dno bolo vyložené nakríž širokými svetlými pásmi pripomínajúcimi leukoplast; chránili pred pokĺznutím. Medzi pohľadom na zdanlivý leukoplast a myšlienkou na vlastný rozhovor sa vytvoril nepochopiteľný súlad, prestal som sa smiať a vrátil som sa do izby.

Pred oknom s výhľadom do priestranného parku s menšími domami sa vypínali vysoké brezy. Slnko presvetľovalo sotva vyhúknuté listy na stromoch. Vysunul som okno, pritiahol k nemu kreslo a usalašil sa v ňom; nohy som si vyložil na radiátor, od rána ešte trochu teplý. Kreslo bolo na kolieskach, a tak som sa vozil sem a tam a prezeral si obálku. Bola to bledomodrá hotelová obálka s hlavičkou na zadnej strane: Delmonico's, Park Avenue na Päťdesiatej ulici, New York. Pečiatka na prednej strane prezrádzala: Filadelfia, Pa.; list

bol podaný už pred piatimi dňami. „Poobede,“ povedal som nahlas, keď som v pečiatke objavil písmená p. m.

„Kde vzala peniaze na cestu?“ spýtal som sa. „Musí ich mať pri sebe veľmi veľa, izba tam stojí prinajmenšom tridsať dolárov.“ Delmonico som poznal najmä z muzikálov: Dedinčania vtancovali dnu z ulice a neokrôchane jedli v uzavretých lôžkach. „Jednako nemá nijaký zmysel pre peniaze, rozhodne ani len základný. Doteraz sa nezbavila detskej radosť z čachovania, peniaze pre ňu predstavujú len výmenný prostriedok. Teší sa zo všetkého, čo môže ľahko upotrebiť alebo aspoň zameniť, a peniaze predstavujú oboje, spotrebu i výmenu v jednom.“ Blúdil som pohľadom v dialke a pozoroval kostol, strácajúci sa v dyme továrne na spracovanie bavlny: podľa plánu mesta mal byť baptistický. „List šiel prídlho,“ povedal som. „Ktovie či medzičasom nezomrela?“ Raz podvečer som hľadal matku na vysokom skalnom brale. Občas bývala trudnomyselná, obával som sa, aby sa z neho nezrútila alebo náročky nespadla. Stál som na skalisku a hľadel dolu do dediny, kde sa už zmrákal. Nevidel som nič zvláštne, len zopár žien postávajúcich v hlúčiku, nákupné tašky bez ladu a skladu zložené na zemi, potom k nim niekto pristúpil, a to ma tak znepokojilo, že som nanovo hľadal zdrapy šiat na skalných výstupkoch. Nevládal som otvoriť ústa, ešte aj vzduch mi spôsoboval bolesť; všetko vo mne od strachu kleslo hlboko dovnútra. Potom sa v dedine zapálili svetlá, niektoré autá už mali zažaté reflektory. Hore na skale vládlo hlboké ticho, iba svrčky cvrlikali. Oťažieval som čoraz väčšími. Aj na benzínovej pumpe pri vstupe do dediny sa zažali svetlá. A pritom bolo ešte celkom vidno! Ľudia na ulici vykročili rýchlejšie. Keď som na vrchole

brala pobehoval drobnými krôčikmi sem a tam, zazrel som v hĺbke ťarbavo kráčajúcu postavu a podľa chôdze som spoznal matku, v poslednom čase robila všetko veľmi pomaly. Neprechádzala rovno cez ulicu ako zvyčajne, ale v dlhej diagonále.

V kresle som sa odviezol k nočnému stolíku a dal sa spojiť s hotelom Delmonico v New Yorku. Našli ju v zozname, až keď som povedal dievčenské meno Judith. Odišla pred piatimi dňami a nenechala adresu; ostatne, v izbe zabudla fotoaparát; majú ho poslať na jej európsku adresu? Odpovedal som, že zajtra prídem do New Yorku a prevezmem si ho. „Áno,“ zopakoval som, keď som položil slúchadlo, „som jej muž.“ Rýchlo som sa vrátil k oknu, aby som sa zasa nerozchichotal.

Posediačky som si vyzliekol kabát a listoval v cestovných šekoch, ešte v Rakúsku som ich kúpil v hotovosti, pretože sa veľa hovorilo o lúpežných prepadoch. Bankový úradník mi síce sľúbil, že ich vezme späť v rovnakom kurze, ale nový kurz valút ho teraz zbavuje sľubu. „Ako tu minúť celých tritisíc dolárov?“ spýtal som sa. Zaumienil som si, že tu premrhám peniaze, z ktorých som toľko zamenil len z rozmaru, že budem žiť podľa možnosti v záhaľke a zabudnem na seba. Ešte raz som zavolať do hotela Delmonico, aby som si zahovoril izbu na nasledujúci deň. Keďže nemali nič voľné, čosi ma pochytilo a poprosil som vrátnika, aby mi objednal izbu v hoteli Waldorf Astoria; zháčil som sa však a pri spomienke na F. Scotta Fitzgeralda, ktorý často býval v hoteli Algonquin na Štyridsiatej štvrtej ulici, zahovoril som si tam takisto izbu; práve som totiž čítal jeho knihy. Aj tam mali ešte voľnú izbu.

Keď som napúšťal vodu do vane, prišlo mi na um, že Judith dozaista vybrala posledné peniaze z môjho konta. „Nemal som jej dať plnú moc,“ povedal som, ale v skutočnosti mi na tom vôbec nezáležalo; dokonca ma to rozveselovalo a bol som zvedavý, čo sa z toho vyklúje, no len na okamih. Keď som ju videl naposledy, bolo to popoludní a ležala vystretá na posteli, už sa s ňou nedalo rozprávať, a keď som sa blížil, uprela na mňa taký pohľad, že som zastal na polceste, lebo som jej už nemohol pomôcť.

Sadol som si do vane a dočítal *Velkého Gatsbyho* od F. Scotta Fitzgeralda. Bol to ľubostný príbeh, v ktorom si *Velký Gatsby* kúpi dom na jednej strane zátoky len preto, aby každý večer videl, ako sa zapalujú svetlá v dome na náprotivnej strane, kde býva milovaná žena s iným mužom. *Velký Gatsby* bol posadnutý svojou vášňou, a pritom neprirodzene hanblivý; zatiaľ čo žena sa správala o to zbabelejšie, o čo bola jej láska náruživějšía a nehanebnejšia.

„Áno,“ povedal som. „Na jednej strane som hanblivý, na druhej strane vo vzťahu k Judith zasa zbabelý. Vždy som sa akosi ostýchal vnútorne sa k nej priblížiť. Teraz mi je jasné, že moja ostýchavosť, ktorej som sa nijako nevedel zbaviť v obave, že mi jednoducho zabráni všetko prijímať, je vlastne zbabelosťou v porovnaní s mojou láskou. *Velký Gatsby* bol nehanebný iba v prejavoch lásky, ktorou bol posadnutý. Bol zdvorilý. Chcel by som byť natoľko zdvorilý a bezohľadný ako on, len neviem, či už nie je neskoro.“

Vypustil som vodu z vane a ostal tam sedieť. Odtekala veľmi pomaly, a ako som tak sedel so zatvorenými očami a opieral sa o vaňu, zdalo sa mi, že sa v pokojnom pohodávaní odtekajúcej vody ustavične zmenšujem, až sa napokon

rozpustím. Keď mi začala byť zima v prázdnej vani, uvedomil som si vlastnú existenciu a vstal som. Poutieral som sa a pohľadom som si kĺzal po tele. Potom som vaňu vysprchoval dočista a obliekol sa.

Začas som ležal na posteli a nevedel som si nič predstaviť. Chvíľu mi to spôsobovalo bolesť, potom to bolo príjemné. Nebol som ospalivý, len myšlienky neprichádzali. V určitej vzdialenosti od okna sa občas ozval tlmený šum, akoby sa v ňom zlieval treskot i rachot, potom nasledovali výkriky a volanie študentov hrajúcich bejzbal na ihrisku Brow-novej univerzity.

Vstal som, vypral som si niekoľko párov ponožiek hotelovým mydlom a zišiel do haly. Liftboy sedel na stolčeku pri výťahu a hlavu si podopieral rukami. Vyšiel som pred hotel, zvečerievalo sa, taxikári pokrikovali na seba od auta k autu a oslovovali ma, ako som prechádzal okolo. Bol som už dosť ďaleko, keď som si uvedomil, že ma vlastná nechuť odpovedať im čo len jediným gestom dodatočne naplnila radosťou.

„Som už dva dni v Amerike,“ povedal som a zišiel z chodníka na ulicu a späť na chodník. „Zmenil som sa už?“ Nechtiac som sa idúcky pozrel cez plecia a potom priam netrpezlivo hneď na hodinky. Tak ako som voľakedy túžil prežívať, čo som práve čítal, aj teraz ma *Velký Gatsby* nútil, aby som sa okamžite zmenil. Potreba premeny bola telesná, náhla, priam pudová. Rozmýšľal som, ako prejaviť a uplatniť vo svojom okolí city, čo mi odkryl *Velký Gatsby*. Boli to pocity srdečnosti, pozornosti, veselosti a šťastia; cítil som, že by museli navždy vypudiť môj sklon k obavám a panike. Využijem ich, aby som nikdy nevyšchol od strachu! Kde

však bolo prostredie, v ktorom by som konečne mohol ukázať, že viem byť iný? To staré som nedávno opustil; v cudzom som ešte nebol schopný byť niečo viac ako človek, čo používa verejné zariadenia, chodí po uliciach, cestuje autobusom, býva v hoteloch, vysiada na barových stoličkách. Ani som nechcel byť niečím viac, lebo by som sa to musel naučiť hrať. Bol som presvedčený, že som sa zbavil nutkania pretvarovať sa, len aby ma hodnotili iným pohľadom. A predsa: hoci ma niečo poháňalo správať sa voči prostrediu pozorne a otvorene, jednako som sa rýchlo vyhol každému, kto kráčal po chodníku oproti mne, plný nevôle voči novej tvári, so starým odporom ku všetkému, čím som nebol sám. Ako som kráčal ďalej po Jefferson Street, jediný raz mi myseľ mimovoľne zabľúdila k Judith, no len čo som si vydýchol a prebehol pár krokov, už aj som túto myšlienku zapudil. V mojom vedomí prestali existovať ľudia a doslova som horel od zúrivosti, ktorá sa takmer vystupňovala do túžby vraždiť, pretože som ju nemohol namieriť ani proti sebe, ani proti ničomu inému.

Šiel som po niekoľkých bočných uliciach. Pouličné lampy už svietili a obloha vyzerala neskutočne modrá. Tráva pod stromami žiarila odleskom zapadajúceho slnka. Kriky v záhradách pred domami rozsypali kvety po zemi. V neďalekej ulici sa zabuchli dvere na veľkom americkom aute. Vrátil som sa na Jefferson Street a dal som si zázvorové pivo v snackbare, kde nepodávali nijaké alkoholické nápoje. Čakal som, až sa v pohári roztopia dve kocky ľadu, a potom som vypil vodu; mala trpkú chuť, ale po sladkastom zázvo-re ma osviežila. Na stene vedľa každého stola bola skrinka,

na nej sa dal stisnúť gombík tej-ktorej platne z musik boxu. Vôbec ste nemuseli vstávať od stola. Vhodil som štvrtdolár a vybral si *Sitting on the dock of the bay* od Otisa Reddinga. Myslel som pritom na *Velkého Gatsbyho* a nadobudol som nezvyčajnú sebaistotu: dokonca takú, že som nevnímal ani sám seba. Podarí sa mi urobiť mnohé veci celkom ináč. Nikto ma nespozná. Objednal som si sendvič s fašírkou a koka-kolu. Bol som unavený a zívam som. Náhle uprostred zívania vzniklo vo mne duté miesto a vzápätí sa zaplnilo obrazom temného čierneho podrastu; opäť sa ma zmocnila myšlienka, že Judith je mŕtva. Keď som hľadel do pribúdajúcej noci pred dverami snackbaru, predstava húštiny ešte stemnela a moja hrôza bola taká silná, že som sa nanovo zmenil na predmet. Nemohol som jesť, len som ďalej popíjal malými glgmi. Objednal som si ešte pohár kokakoly a s tlčúcim srdcom som ostal sedieť.

Táto hrôza a potreba stať sa čím skôr iným a konečne sa z toho všetkého vymaniť, ma robili netrzeplivým. Čas plynul tak pomaly, že som sa opäť pozrel na náramkové hodinky. Dostavil sa dôverne známy, hysterický zmysel pre čas. Kedysi dávno som videl, ako sa tučná žena kúpe v mori, a pretože som vážne veril, že medzitým dozaista schudne, každých desať minút som na ňu pozrel. Teraz v snackbare som neprestajne pokukoval na čelo muža zohavené chras-tavou ranou, pretože som chcel vedieť, či sa rana konečne nezahojila.

Judith vôbec nemala zmysel pre čas, rozmýšľal som. Ne-zabudla síce na nijakú schôdzku, ale na všetky prišla nesko-ro ako vo vtípoch o ženách. Jednoducho necítila, že už je čas. Zriedka vedela, aký je práve deň. Vždy sa zľakla, keď jej

povedali, koľko je hodín, kým ja som takmer každú hodinu šiel k telefónu a vypočul si presný čas. Zakaždým vyskočila: ‚Och, už je tak neskoro!‘ Nikdy nepovedala: ‚Ach, ešte je len toľko!‘ Nebola schopná uvedomiť si, že by mohol byť najvyšší čas na niečo. Povedal som jej: ‚Možno je na príčine to, že už ako dieťa si sa pričasto sťahovala a žila si na toľkých miestach. Vždy vieš, kde si bola predtým, ale nikdy nie *kedy*. Aj orientačný zmysel máš oveľa lepší ako ja, ja často zabľúdim. Alebo to väzí v tom, že si priskoro mala povolanie s presne vymedzeným pracovným časom. Vlastne som si istý, že jednoducho nemáš zmysel pre čas, lebo nemáš zmysel pre iných ľudí.‘ Odpovedala: ‚Nie, to nie je pravda, nemám zmysel len pre seba samu.‘ ‚Okrem toho nemáš nijaký zmysel pre peniaze,‘ povedal som a ona odvetila: ‚Nie, nemám nijaký zmysel pre čísla.‘ ‚A ešte aj tvoj orientačný zmysel človeka ohúri,‘ pokračoval som. ‚Keď prejdeš na druhú stranu k domu, hovoríš, že ideš *dolu*; keď sme zaparkovali ďaleko od domu, auto ešte vždy stojí *vonku*; alebo keď cestuješ dolu do mesta, cestuješ *hore* do mesta, pretože ulica vedie na sever.‘

Na druhej strane mi však môj prehnaný zmysel pre čas prekážal, uvažoval som teraz, možno mi bránil v neviazanosti a pozornosti, ktoré som chcel dosiahnuť.

Vstal som, natoľko smiešna bola moja spomienka. Po chvíli som otupene podišiel s účtom k pokladnici a bez slova položil na pult bankovku. Uspokojovalo ma, že som vôbec nemusel zmeniť vlastné správanie. Zastal som, zarazený prudkým, potom veselým odporom voči všetkým pojmom, definíciám a abstrakciám, v rámci ktorých sa pohybovali moje myšlienky. Pokúšal som sa grgnúť; kokakola mi po-

mohla. Oproti sa náhlil akýsi študent s krátkymi vlasmi, tučný, v krátkych nohaviciach, s hrubými stehnami, v tenis-kách. S hrôzou som naňho pozrel, zmätený pri predstave, že by sa niekto odvážil hľadať všeobecné znaky na tejto ojedinelej figúrke, typizoval by ju a urobil z nej zástupcu niečoho iného. Mimovoľne som prehodil: „Ahoj!“ a nenútene som naňho pozrel; on tiež odzdravil. Z jeho pohľadu vystupoval obraz, ktorý pozvoľna ožíval, a zrazu som vedel, prečo chcem od určitého času čítať iba príbehy o jednotlivých ľuďoch. A čo žena pri pokladnici v snackbare! Z odfarbených vlasov jej vykúkali čierne koreničky, vedľa nej stála americká zástavka. No a? Nič viac. V spomienke jej tvár dokonca žiarila a stala sa meravou ako obraz svätice. Ešte raz som sa obzrel za tučným študentom: vzadu na košeli mal portrét Ala Wilsona, speváka Canned Heat. Wilson bol malý a tučný mladík. Mal šošovičku, zreteľnú i na obrazovke, a nosil okuliare. Pred niekoľkými mesiacmi ho našli mŕtveho v spacom vaku pred vlastným domom v Laurel Canyon pri Los Angeles. Vysokým, nežným hlasom spieval *On the road again* a *Going up the country*. Nebol mi natoľko ľahostajný ako Jimi Hendrix alebo Janis Joplin, ba i celá rocková hudba; jeho smrť i krátky život, ktorého zmysel som tuším chápal, ma dosiaľ zraňovali a v polospánku, v zábleskoch myšlienok ma kváril jeho osud. Ako som kráčať späť do hotela, prišli mi na um dve vety, ktoré som vždy zhľadával v pamäti: *Lúčim sa s Coloradom a rád sa vraciam do Kalifornie*.

V suteréne hotela bol vedľa holičstva bar, kde som v pološere chrúmal zemiačiky a zapíjal ich tequilou, občas prišla barmanka s novým vrecúškom a vysypala mi ho na tanier. Pri

vedľajšom stole sedeli dvaja muži, počúval som ich rozhovor a dozvedel sa, že sú obchodníci z vedľajšieho mesta Fall River. Barmanka si k nim prisadla, pozorne, ale nie zvedavo, som si obzeral všetkých troch. Stôl bol pre toľkých hostí trochu primálny. Pomedzi poháre na whisky, ktoré barmanka asi zámerne neodložila, hrali akúsi hru v kocky, hodené kocky boli zoradené vedľa seba ako karty pri pokeri. V miestnosti bolo takmer ticho, len malý ventilátor na pulte zľahka priadol a občas zazvonili kocky pri náraze do pohára. Kedy-tedy za pultom zašuchotala magnetofónová páska, čo sa práve odvíjala. Pozoroval som na seba, že pomaly začínam vnímať okolie bez zjavnej námahy.

Barmanka kývla rukou, aby som si k nim prisadol. Až keď jeden z obchodníkov pritiahol voľnú stoličku a ukázal na ňu, pobral som sa k nim. Sprvu som sa len prizeral, potom som si raz zahral, chcel som však prestať, pretože pri hre mi vždy spadla jedna kocka pod stôl. Ešte raz som si objednal tequila. Barmanka vzala z pultu fľašku a pustila magnetofón. Potom si prisadla, na chrbát ruky nasypala soľ, oblizla ju, pár zrníček spadlo na stôl, a napila sa z môjho pohára. Na fľaške bol obrázok agávy rastúcej uprostred púšte v žiarivo žltom piesku; z magnetofónu sa ozývala hudba z divokého západu: mužský zbor spieval pieseň o jazdectve Spojených štátov, potom nasledovala dohra bez spevu, postupne vypádávali trúbky, nakoniec hrala len ústna harmonika. Barmanka rozprávala, že jej syn slúži pri vojsku. Povedal som, že by som si rád ešte raz zahral v kocky.

Pri hre sa mi prihodilo niečo zvláštne: potreboval som určité číslo a vo chvíli, keď som prevrátil pohár, všetky kocky okrem jednej hneď zastali; kým sa táto ešte kotúlala pome-

dzi poháre, videl som, ako sa na nej krátko zablysko a náhle zmizlo číslo, ktoré som potreboval, potom kocka zastala s iným číslom navrchu. Tento krátky záblesk správneho čísla bol natolko silný, že vo mne vyvolal pocit, akoby číslo skutočne bolo vyšlo, no nie teraz, ale v INOM ČASE.

Tento iný čas neznamenal ani budúcnosť, ani minulosť, v podstate to bol INÝ ČAS ako ten, v ktorom som žil a rozmýšľal. Bol to prenikavý pocit o INOM čase, kde existovali iné miesta ako v súčasnosti. Tam všetko nadobúdalo iný význam ako v mojom terajšom vedomí, takisto pocity sa prejavovali ináč ako teraz, človek bol v podobnom rozpoložení ako asi neoživená zem, keď po tisícročnom daždi po prvý raz spadla kvapka, ktorá sa hneď nevyparila. Rýchlo sa strácajúci pocit bol jednako veľmi ostrý, bolestivý a ešte trval, kým som vnímal krátky nevšímavý pohľad barmanky: nevyvolal vo mne pocit letného, ale ani upreného pohľadu, iba nekonečne ďalekého, donekonečna sa prebúdzajúceho a zároveň dohasínajúceho, chvel sa na sietnici, dobreže ju neroztrhol, a pripomínal tichý výkrik túžobného pohľadu INEJ ŽENY v INOM ČASE. Môj doterajší život, nie, to predsa nebolo všetko! Pozrel som na hodinky, zaplatil a vyšiel do izby.

Mal som hlboký a bezsenný spánok, ale celým telom mi pulzovala noc a neurčité očakávanie ma naplňovalo šťastím. Až nadržanom sa pocit rozplynul, začalo sa mi snívať a prebudil som sa stiesnený. Ponožky viseli pred radiátorom a záves bol nesúmerne odhrnutý. Boli na ňom obrazy znázorňujúce kolonizáciu Ameriky: Sir Walter Raleigh v hojdamom kresle fajčil cigaru v kolónii Virgínia; prístahovalci husto natlačení na plachetnici *Mayflower* pristáli v Massachusetts;